

Den siste indianerkrig

► finner seg over jorda, og at i bakken skal levningene få ligge i fred.

American Indian Movement

Da American Indian Movement (AIM) ble grunnlagt i 1968, var den en bred, felles front av indianere fra alle stammer og nasjoner. Da var det nok at man hadde et snev av indiansk blod, og at man æret sin indianske tradisjon og sine røtter. I dag er dette forandret. Noen hevder dette er resultat av en form for splitt og hersk-teknikk fra myndighetene, andre at det er indianerne selv som ikke klarer å komme over eldgamle konflikter knyttet til stammetilhørighet. Forenklet kan man si at det er to leire; progressive indianere som ønsker å ta del i det moderne USA samtidig som de holder kunst, språk og tradisjoner i hevd, og de som hardnakket ønsker et eget land. Til denne siste gruppen tilhører deler av de gamle lederne fra AIMs storhetstid. Midt oppi dette kommer oljen og øker konfliktnivået betraktelig.

Emerson Elk blir engasjert når vi ber ham fortelle om de 71 dagene okkupasjonen varte våren 1973. Han viser oss rundt på området, hvor FBI, BIA og væpnede soldater fra United States Marshals Service omringet det som da var en liten brakkeby sentrert rundt den gamle Gildersleeve handelsstasjon ved Wounded Knee.

Okkupasjon

Grunnlagt etter inspirasjon fra IRA og Black Panther-bevegelsen var AIM en indiansk borgerrettsorganisasjon som var svært vesentlig for å gjenreise en form for selvbevissthet og stolthet til et folk som lå med ryggen brukket. Etter drapet på en ung indianer og den påfølgende rettssaken i Custer (i seg selv en fornærmelse) utenfor Rapid City, hvor drapsmannen ble tiltalt for uaktsomt drap, okkuperte AIM Wounded Knee, og holdt byen i 71 dager. Det amerikanske forsvaret har dokumenter som viser at over 20.000 skudd ble avfyrt inn mot okkupantene. To ble drept og flere såret, før indianerne ble tvunget til å overgi seg under løfte om å få sine krav hørt av amerikanske myndigheter. Det har ennå ikke skjedd.

Emerson Elk forklarer hvordan armerte kjøretøy omringet dem. Hvordan de gravde bunkere og lagde provisoriske forsvarsverk, hvordan de bevæpnet seg med utrangerte rifler og gamle jaktvåpen, og at en av dem hadde en AK47. Han forklarer hvordan proviant ble smuglet inn til indianerne, hvordan indianere og sympatisører fra hele landet kom til Wounded Knee for å ta del i opprøret, hvordan dette spredte seg og ble starten på en ny politisk bevissthet. Og han forteller med tristhet hvordan politikk i etterkant har ødelagt samholdet som i en periode ga indianerne trua på at en annen retning var mulig. I dag er indianerne igjen spredt og interne stridigheter, uenighet om arven etter 1973, gjør at det er vanskelig å skape en felles front. Og kampen for rent blod, nødvendigheten av dette for å beholde landet, er blitt en form for omvendt rasisme. Håpløshet og alkohol råder igjen på reservatene. Mens noen drømmer og andre frykter konsekvensene av oljen som flyter tjukk under bakken.

John FlyingHorse

I Sioux Falls, før ankomst Wounded Knee, møtte vi John FlyingHorse. Han er direkte etterkommer av Sitting Bull, og er ute på et

Sitting Bulls etterkommer: – Ikke vær redd, det kommer til å gå bra, sier John FlyingHorse (t. h.) til artikkelforfatter Johan Mjønes.

Dramatisk historie: Harald Ofstad Fougner på restene av Gildersleeve handelsstasjon. På dette gulvet fødte Mary BraveBird en sønn mens kulene smalt i veggen under okkupasjonen i 1973.

Rusty Safe: «Of the great Gildersleeve trading empire only a rusty open safe remains in which wasps have made their nest. It's the only sign of white man's «civilization». Everything is gone.» (Mary BraveBird, Lakota Woman)

White man's burden: En indianer tigger utenfor spritutsalget i Sioux Falls. Ingen later som om pengene skal gå til noe annet enn alkohol.

Scenic, So Dak: i smuget ved Longhorn Saloon står to fengselsceller. Leif Ivar Myklebust aner at det kan ha gått vilt for seg i denne spøkelsesbyens glansdager.

